Církevní zákony kánn. 7-10

Definice církevního zákona
Kodex nedává definici zákona, tedy ani církevního zákona.
Kanonická věda dne používá dvě definice, jednu v obecnějším a druhou v užším smyslu.

I. Definice formulovaná sv. Tomášem Akvinským (Summa Theologica, I-II, q. 90, a.4).
   - tato definice má charakter filosofický – není ani tak definicí, jako spíše aplikací pro společnost politického charakteru. Mluví o pozitivních zákonech, ne o přirozených.

   Quedam rationes ordinatio ad bonum commune, ab eo qui curam communitatis habet, promulgata.
   Rozumné nařízení určené pro společné dobro, vyhlášená tím, kdo je pověřen péčí o společnost.
   Prvky:
   - rozumnost
   - vůle nadřízeného
   - společné dobro
   - vyhlášení (promulgace)

II. Definice církevního zákona – neexistuje jednotná definice (pokud aplikujeme def. sv. tomáše, může to být např. *Ordinatio rationis ad bonum commune Ecclesiae ab eo qui communitatis ecclesiasticae curam habet promulgata.- F. Maroto).*
   Z ustanovení kodexu vyplývá:

   Je to závazné nařízení (kán. 8 § 1), rozumné (kán. 24 § 2), obecné a trvalé, dané kompetentním církevním zákonodárcem (kán. 23, 26) společenství schopnému přijmout zákon, pro společné dobro, jasně formulované a vyhlášené podle norem práva (kán. 29).

   Jednotlivé vlastnosti:

   1. Závaznost – je to nařízení uložené tím, kdo má moc, s úmyslem přinutit k jeho zachovávání.
   2. Rozumnost – vůle zákonodárce musí být v souladu s rozumem, pravdou a cílem daného společenství. Zákon by měl být nezbytný nebo alespoň užitečný. Zákonodárce by měl mít na zřeteli okolnosti a osoby (srv. kán. 5 § 1, 31 § 1).
   3. Obecnost – nařízení by se měla týkat všech členů společnosti, ne jednotlivců. Prvním pasivním subjektem zákona je komunita, společenství, které zákon chce řídit. Adresátem zákona je společenství, ale ne ledajaké, ale to, které je schopno (má kapacitu) přijmou zákon = je schopno být nositelem práv a povinností.

(Zákone nerovná se indiv. správní akt. Individuální správní akty jsou dávány pro jednotlivý případ.)

4. Trvalost – ze své povahy je zákon trvalý, nebývá ukládán na dobu určitou. Ve skutečnosti je v platnosti, dokud není derogován nebo abrogován.
   (Individuální správní akty ovšem bývají dány na dobu určitou či pro určitý počet případů, atd.)
5. Cílem je obecné dobro = dobro toho společenství, které je příčinou toho, že zákonodárce vydává dané zákony. Nejvyšším cílem církevního společenství je spása duší (*salus animaru)*. Každý zákon by tedy měl mít za cíl zdokonalování a posvěcování osob – to je sice povinnost jednotlivce (ne společenství – to nemůže např. přijímat svátosti, ty přijímá jednotlivý člověk), ale je to povinnost společná všem. Právnické osoby v církvi mají za cíl budování církve a světa k dobru – to je společné dobro.

Kompetentní církevní autorita

Autoritou, která má v církvi zákonodárnou moc, je představený církevního společenství schopného přijmout zákon.

A. Universální zákonodárci

1. Pontifex Romanus – papež. Je nejvyšším zákonodárcem univerzální církve (kán. 135 § 2) Jako nástupce apoštola Petra, vikář (zástupce) Kristův na zemi a nejvyšší pastýř církve na zemi má řádnou, nejvyšší, plnou, bezprostřední a univerzální moc v církvi, a také nad partikulárnímu církvemi a jednotlivými územími (kán. 331, 333 § 1).
Papežské legislativní dokumenty mají různé názvy: *motu prorio, apoštolská konstituce, bula, breve.*

Tato moc je **osobní** – tedy nevykonává se skrze orgány římské kurie nebo tribunály (ty mají administrativní resp. soudní moc). Orgány římské kurie nemohou vydávat zákony a obecně závazná nařízení ani rušit nařízení univerzálního zákona – pouze v jednotlivých případech a se speciálním mandátem papeže.
Nemají dělat nic mimořádně důležitého a výjimečného bez předchozí konzultace s papežem (představení jednot. dikasterií se s ním pravidelně scházení).

2. Společenství biskupů
   = společenství všech biskupů katolické církve (i východních) spolu s papežem - kán. 336, tuto moc vykonává prostřednictvím ekumenického koncilu nebo jiným způsobem určeným či akceptovaným papežem - kán. 341, 337
   V konkrétních případech může papež udělit tuto moc také biskupské synodě a musí potvrdit její rozhodnutí (kán. 345).

B. Partikulární zákonodárci
= ne pro celou církev, ale některou její součást
1. Papeř nebo papež + společenství biskupů – má právo vydávat zákony pro určité území
2. Diecézní biskup + osoby jemu na roveň postavené
diecézní biskup – držitel určitého úřadu kán. 368, 369, 381
a) místní církve – kán. 368
b) osoby – kán. 381 § 2 – územní prelát, územní opat, apoštolský vikář, apoštolský prefekt, apoštolský administrátor
- jen oni mají zákonodárnozü moc, nemohou ji delegovat
3. Sněmy místních církví
plenární (= na území jedné biskupské konference, kán. 439 § 1) nebo provinční (na území urč. církevní provincie, 440 § 2)
- pouze pro území, na kterém se koná (kán. 445, při respektování principu legality kán. 135 § 2)
- musí být prozkoumány Svatým stolce, až potom mohou být promulgovány
4. Biskupské konference – pouze v případech výslovně určených právem nebo skrze moc delegovanou papežem. Jsou závazné pro všechna církevní společenství patřící do této BK a až po shlédnutí Apoštolským stolcem. kán. 455 § 1-2.
5. Generální kapituly kněžských řeholních společností a společností apoštolského života papežského práva pro svůj institut

Promulgace zákona kán. 7 - 8
Promulgace (vyhlášení) je sdělení zákona danému společenství ze strany zákonodárce. Od té chvíle zákon existuje. (předtím se různě připravuje a sestavuje, ale to nemá žádnou normativní hodnotu). Je to oficiální akt s předepsanými náležitostmi, kterým zákon začíná existovat se všemi účinky, stává se právní normou.
(vyhlášení zákona x publikace: jedna teorie říká, že promulgace se skládá ze těchto dvou formálních aktů po sobě následujících, jiná odděluje promulgaci zákona od jeho publikace).

Nezbytnost promulgace: promulgace rozlišuje rozšíření a znalost zákona v daném společenství. Rozšíření znamená, že zákon existuje, znalost se týká jejího obsahu. Promulgace je ale nezbytná pro **existenci zákona,** aby tento zákon měl právní závaznou sílu. Z kán. 7 lze vydedukovat, že právní existence zákona závisí na jeho promulgaci.

Způsoby promulgace kán. 8
§ 1 univerzální církevní zákony – zveřejněním (vydáním) v úředním věstníku *Acta Apostolicae Sedis*. Výjimka – ve zvláštním případě může být stanoveno jinak.
Právní účinnosti nabývají 3 měsíce od dne, kdy je datováno příslušné číslo AAS (pozn. – tedy ne podle datování dokumentu). Výjimka: sám zákon stanovení jinak nebo z povahy zákona tento nabývá právní účinnosti ihned.

§ 2 místní zákony – způsob promulgace určí zákonodárce (v diecézích obvykle zveřejněním v *Acta curiae*). Nabývají účinnosti měsíc po vyhlášení, pokud sám zákon nestanoví jinak.

Vakantní doba mezi promulgací a účinností (tj. dobou, kdy zákon vznikne a dobou, kdy začíná být závazný a je tak abrogován předchozí zákon) je určen k seznámení ses ním.

Kán. 9 – závaznost zákona vzhledem k času
obecný princip: zákony jsou účinné do budoucnosti
výjimka: zákon sám výslovně upravuje věci minulé

zpětný účinek: např. zákony přirozeného práva (manželství – psychická neschopnost – nebylo v CIC 1917), trestní zákony – kán. 1313 § 1

Kán. 10 rozlišuje zákony zneplatňující (*irritantes)* a zákony nezpůsobilost stanovující (*inhabilitantes)*
irritantes – takové zákony, které prohlašují za neplatné ty úkony, které jsou v rozporu se zákonem. Př. kán. 173 § 3 (volba, při které je dáno více hlasů než je počet voličů je neplatná)
inhabilitantes – zákony, které prohlašují určitou osobu za neschopnou platně konat určité úkony. Př. – bratr nemůže uzavřít platné manželství se sestrou. Nebo mentální neschopnost či nízký věk.